

נייע יידישע צייטונג

דיא
 „נייע יידישע צייטונג“
 ערשיינט יעדען
 מאָנטאָג
 אונד דאָנערסטאָג.
 פּרענומעראַיאַנס-פּרייז:
 נאָנציעהרן 7 סל. — ק.פ.
 האַלבעהרן 3 „ 50
 פּרעמיעהרן 1 „ 75

דיא רעדאַקצאַן
 אונד אדמיניסטראַצאַן
 בעפינדעט זיך
 Schiffmannsgasse 6, Budapest.
 וואָהן אייך דיא פּרענומעראַיאַנס
 עלדער צו זענדען זינד.
 אינזעראַמע
 ווערדען ביליגסט בערעכענט.

שנת תרמ"ז לפ"ק. Budapest, Montag 20. August 1883. ב"ה בודאפעסט י"ו מנחם אב

פּערשיעדענע עצות.

אלס זיך דיא אנטווערפערנישען בעוועגונגען אנטפּאָנגען האַטטען, דער איינע אונס דיא רעליגיאָן זעלבסט דער אנדערע אונזערע נמרה אונד איין דריטער נאר אונזערע הייליגע תורה צום פּאָר וואוּרפע מאכטע, דא ערהאַבען זיך פּאָן אללען זיין מען געלעהרטע מאָנער אים דער כריסטליכען וועלט, זעלבסט האָהע גייסטליכע צו אונזערע פּערטרידינגען. זיא וואוסטען זעהר נומ, דאס דאס יודענטום דיא גרונדלאַגע זאָוואָהר דער כריסטלייכען וואָדער מאַהאָטעראַנישען רעליגיאָן איז, אונד ווען מאן הייעזע אנטרייבט, זאָ ווירד מאן דיא אנדערען אנטרייבן; דעןן איין געביידע קאָנן ניכט בעשטעהען, ווען מאן דען גרונד אונטערוויהלט.

דיא אנטווערפערנישען אַנדערטען דאןן איהרען פּלאן אונד שרייען: „ניכט אין דער רעליגיאָן, זאָנן דערן און דער ראַסטע (אין דער אַכטמאָנטאָג) ליענט דיא שולד!“

דאןן קעהרטען זיא זיך וויעדער אום אונד קלאַנטען דען תלמוד דען שולחן ערוך אונד דיא קבלה ספרים און וועלכע דען יודען געהאָטטען לעהרען געגען דאס כריסטענטום פּאָרשייבן זאָללען. זיא זיא גינגען זאָ ווייט ביס צור בלוטבער שולדיגונג, אונד מיט-עסלאר מיט דעם פּערשוואַנר דענען מאַרבען וואוּדער צורעכט געמאכט.

דיא פּראַטען פּעילע אנטהעבער אויף, אום אונס עצה צו געבען, דער איינע פּעילאנטען דאס וויר אונס פּאָס תלמוד לאַזאָנגען מאַכטען; דער אַנר דערע, דאס וויר אונס ניכט זאָ הערפּאָרדראַנגען, אונד ניכט אדוואָקאטען, בעאפטען, גוטסבעווער, הייאַוויגענהייטער ווערדען זאָללען, קורץ דער כריסטליכע שניידער, שוכטער, פּראָפּעסאָר, אַרר וואָקאס האַטטען זיך געגען דיא יידישע קאָנקורענץ פּאָס האלדע געשאַפּט; וואָדערען וויעדער דיא פּערישורעטען, ליעדערליכע הערענד אידען שול-דען ביא דען יודען לאַגעוואָרדען וואָרען.

אין דעם אנטווערפערנישען בלאַטטע „בודא פּעסט“ קאָמט יעצט וויעדער דער פּראָפּעסאָר באָדנאר אישטראַן מיט איינער פּונקטענאָנגען עצה געשיינענע, ער שרייבט: אונזאָן ווירד באלד דיא 1600-יאָהרע געשיינענע דעם קאָנגרייכס אין איראָפּא אַייערן, דיא זעלבסטערהאלטונג פּער לאַנגט עס, דאס וויר דיא איינהייט דעם לאַנדעס אונד דיא בעפּעסטיגונג דער נאטאָנאלען פּאָליטיק אנטשערעכען, גענען וועלכע זיך דיא פּאנלאַפּען אונד רומאַנען שטעמטען, דיא אידען איינגען נא-פּאָנאלען שוואַרעווען האַבען, דאָך נאָך געפּאָרר-ליכער אלס הייעזע איסט פּיר אונס דאס איבער-האנדעקען דעם אנטווערפערנישען וויל ער גענען יענען פּאָלקשטאמם געריכטע אונס, דער ניכט נאָך דעם אַוואָרדען היינטיג, אונד דער — ווען ער זיך מיט אונס נאָנין פּערשמעלצען וואָללטע, דיא אונגאַרישע נאַציאָנאַליזם ווינען רייכען גייסטען אונד שטאַפּליכען פּאָהיקוויטען אין דען שטאַנד וועמען ווערדען דיא פּאנלאַוויטען אונד רומאַנען אין צייט צו האַלטען דאָרום מיטסען וויר דיא יודענפּראַגע פּער גונטעמעסען לאַזען אונד אונד דיא צייט, אין דער אונס הייען געלינגען ווירדען וואָרען מיט גאָלדענען בוכשטאבען (אבות) אין דער געשייטע איינזשרייבען, דיא געזעטע פּאָן משה ריביעיה וואָרען פּיר זיינע צייט נאָנין פּאַרטרעפּ-ליך אונד נאָהווענדיג; הייעט ברויכט מאן זיא ניכט מעדער, אס וועניגסטען אבער קאָנן מאן הייעט דען תלמוד אונד שולחן ערוך ברויכען, דיא קראַרער

(קראַים) וואָללען דאָך אויך ניכטס דאפּאָן האַלטען, דאָרום מאַגען דיא יודען זיך איהרעם גלויבענס ענטקליידען אונד מעהר אויף גייסטיגע וויא אויף שטאַפּליכע שאַט צע פּעילענען.
 דער הער פּראָפּעסאָר האַט קיינע אנדערע שמערצען; וויר ווירען זינד מינדעסטענס זאָ גוטע פּאַטריאָטען וויא וועלכער פּראָפּעסאָר אימער, וויר וואָרען פּעילייכט פּרייער אים לאַנדע, וויא זעלבסט דיא מאַדראַיען, יעדענפּאללס זינד יידישע קאָניגע דער כאַזאַרען (כוריס) מיט דען איינוואַ-דערנדען מאַדראַיען פּרייערען אין בינדינס געוועזען, וויר ווערדען דאָהער מיט גאַנצעס הערצען מהייל געהטען און דער מווענדראַדיגען פּיער, אונד אונזערע פּעריכטען אלס טרייע לאַנדעסזאָהנע ערפיללען, פּיר אונס אלס יודען אבער איום דער ראַטה דעם הערן באָדנאר אישטראַן פּעילאָרען; דעןן זאָ וויא וויר בערייט זינד פּיר דאס איינזייענדי אידען בע-שטעהענע רייך אונד נומ אונד פּיר צו אַפּפּען, עבענזאָ זינד וויר אויך בערייט פּיר דאס מעהר אלס 3000 יאָהרע בעשטעהענדיע רעליגיאָנסגעזעטן אונס אישטראַפּערן, אָדער פּאָן אונזערען גוטען ראַטה געבען הינאַפּפּערן צו לאַסטען, ערע וויר דאפּאָן ווייכען! —

דאס אונגליק אין איסקיא.

אום זודען פּאָן איטאליען, ביא דער שטאָרט נעאפּעל, ליענט דער פּיערשייענדי בערג וועזען, דער שאַן זייט מעהר אלס 2000 יאָהרען פּיער, שווע-פּעל, געשמאַלצענע לאווא, גליהענדע שמייע אונד אנדערע שטאַפּעלע איוסוורט, הייעזע לאווא פּלעכט וויא איין פּיערענער שטראָם און דען זייטען דעם בערגעס הערונטער, צערשטאַרט דיא וואָהנגען דער מענטשען אונד דיא וויינבערגע, דיא זיא אבער אימער וויעדער אישטרייט, אונד ניכטענאָנגען, דיא לאווא קיהלט זיך אב אונד בילדעט דאןן איינע פּעסטע מאַסטע, דיא אונזערע לעזער אונטער דעם נאמען ביזענעשטיין קענען ווערדען, אים יאָהרע 79 זינד דאָרט הייא גראַסע שטאַרטע צערשטאַרט וואָרדען, געמילך פּאַפּען, הערקולאָנס אונד שטאַבאָ; זיא זינד וויר איינען רענען פּאָן אישע, זאנד אונד ביזענעשטיין 20 עס טיען בעגראַבען וואָרדען, אונד ערשט נאָך 1700 יאָהרע האַט מאן ביא גרא בען איינעס ברונגענס זיא וויעדער געפּאָר-דען, אונד אויסצוגראַבען אַנגעפּאָנגען.

דיא גאַנצע געגענד דאָרט איום וואָקאָניש, דאס הייסט עס קאָכט דאָרט אין דען איינזייענדיען דער ערדע, אונד דער דאפּס ווילל הערעס אונד ערשיטערט דיא ערדע, דאס דיא געביידע צו טאן-צען אַפּפּאָנגען אונד מאַכבאַל צוואַסטענשטאַרצען, וואס מאן איין ערדבעבען גענטט.
 איין זאָלכעס ערדבעבען האַט נון דיא אינזעל איסקיא גאַנין צערשטאַרט, אונד גענען 8000 מענ-שען אונטער דעם שומט דער צוואַסטענשטאַרצע טען הייער בעגראַבען, פּאָן וועלכען גענען 100 נאָך לעבענד הערויסגעגראַבען וואוּרדען.
 דיא גראַסע שטאָרט דער אינזעל וואָר קאָ-זאַמישטאַלא, דיא צוואַר נור 8200 איינוואָהנער צאָהלט, וואָ זיך אבער איבער 6000 פּערמער אויפ-האַלטען, וויל עס דאָרט וואַרמע קוועללען ניכט, דיא בלס צו 75 גראַד וואַרמע האַלטען, אונד וויל דיא לופט דאָרט דיא געוונדעסטע אונד קיהלסטע אין גאַנין אונטעראַטאליען איום.
 אונד הייעזע שטאָרט מיט איהרען שאַנען גע-

ביידען איום הורף איינען ערדשטאַם אין קוים 1/4 מינוטע איין שומטוהייען געוואָרדען, אונד דיא איינוואָהנער זינד צום גראַסטען מהייל געמאָרטעט אָדער פּערוואַונדעט אונד פּעריפּעלעט וואָרדען, באַרגאָ דיסקיא איום איינעמילך דיא היפּט שטאָרט דער אינזעל, דיא 6500 איינוואָהנער האַט, הייער שמירצעטען ניכט אללע געביידע צוואַסטען, דאָך ליענען אויך דא גאַנצע שטראַטען אין שומט אונד פּעילע הונדערט מענטשען דארונטער בעגרא-בען, 600 פּערוואַונדעטע וואוּרדען פּאָן דא אויף שיפּען נאָך געאפּעל היינבער געפּהרט.
 דיא אויסגראַבונגען, וועלכע הורף זאָלדאטען געשאַהען, וואָרען מיט גראַסער געפּאָרד פּעריבונדען, דעןן מייערן שמירצעטען צוואַסטען, ווען מאן דאָראן ריהיטע, אונד דער ערדבאָרדען שוואַקעט מאַכבאַל איומער דען פּיסען דער אַרבייטער, מאַכטער בראַד פּער זאָלדאט איום אויך מאַרט אָדער צום קריפּפּעל געשלאַגען וואָרדען, זיא אַרבייטעמען אויך ביא נאכט ביא פּאַקער אָדער עלעקטרישעס ליכטע, קאָננטען קיין פּלייש גענייעטען, וויל איהנען דער לייכענערדין איומער אין דיא נאזע קאם, אונד אסען נור עוואַס אַבסט.

פּירס ערסטע לענטע מאן דיא לייכען געבער איינאָדער, דאמיט דיא אַנגעהאָרענען דיא ערקענען זאָללען; אלס מאן אבער אין דיא מווענדע קאם, אונד אויך פּירכטען מיטטע, דאס פּאָן דעם אונטער-מאָגליכען געשמאַק קראַנקהייטען ענטשמעהען קאָננטען, זאָ בעגרייב מאן דיא געפּונדענען לייכען זאָנליך אין גרובען, דיא מאן מיט קאַרבאָליזירע בענאָס.

איינע יידישע פּריא, דיא מיט איהרער מאַכטער איום מאַדערען געקאָסטען וואָר צום קורגעברויכע, וואָהנטען אין איינעס ציסטער דעם נאסטהוועס, וועלכעס איינגעשטירצט איום; זיא לאַגען אים בעסטע אס דאס אונגליק געשאה אונד וואוּרדען אונטערהאָנגט הערויסגעצאָגען, אלס זיא הורף קלאַפּען און דיא וואַנד איין צייכען גענעבען האַטטען.

הומבערט, דער קאָני פּאָן איטאליען, האַט דען אונגליקסלאַסי בעזוכט, אונד איינגעשמאַנדען, דאס אללע קאָנגליכע טאכט, אללע אידדישע גראַסע איין איימלער הורף איום פּאָר דער גראַסע אונד אַללמאכט דעם שאַפּעס דער וועלט, דער עושה מלאכיו רוחות, משרתיו להטי אש! דיא ווירדע אונד דאָמפּע צו זיינען באַטען מאכט, צו זיינען הייענען פּיערפּאָסטען, איום דער טיעפּע דער ערדע שיקט ער דיא הערפּאָר, דער וועלט זיינע אַללמאכט צו פּעריקנדען אונד זיא פּאָן צייט צו צייט צו ער-איינענען, ניכט און איהן צו פּערינעסטען, — דעןן ביא אנדערען גראַסען אונגליקספּאָללען, וויא ביא בראַנדען, איינעבאָהנאָנפּאָללען, קאָנן מאן דען מענטשען דען פּאַרוואָרף דער אונפּאַרויכטיגקייט אָדער נאכלאַסטיגקייט מאכען; ביא איסקיא אבער מוס מאן איהרעווען; אַבער אדרים היא, הייעזעסמאל קאָנן מאן קיינען מענטשען איינע שולד געבען, דאס איום איין פּינעדיציג נאָטעס יתביש.

פּערשיעדענע נייאיקוויטען.

• (דער געריכטס-קאַנצל'יס קאָל. פּעצעליא) דער — וויא מאן זיך עראַנערט — מיט מאַרין שאַרף ביא דעם זיכערהייטס-קאָמיסאָר רעשקיא אין נאדיפּאלא דאס ערשטע פּערהע אַיפ-גענאָסטען האַט, איום הורף פּערייענגען דעם יוס-מיצמינסטעריאומס פּאָס 6 איויסט, איינשטוויילען

מצבות.

ארנאלד קאהןס

גראבשטייןלאגער בודאפעסט.

Waltzner-Boulevard Nr. 5.

(או שבת אינד יו' דאט.)

עמפיעהלט זיך אללע יונגע וועלכע דיא מרוויגע פליכט דעס גראבשטייןזעמבענס צו ערפיללען האבען.

זעהר שאנע גראבשטיינע אויס מאראקא אונד גראניט זנד אין גראסטער אויסוואהל פארדאג. מהיג. קארעקטע גראבשטיינע, זעהר שאנע שריפטע מיט עכטער פערנאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

קאנקורד.

אין דער הויזען ארטהאדאקסען, נעמינדע איזט דיא שטעללע איינעם שמש וועלכער שובט זבודך, קורא ובעל תפילה זנד מוס וויא אויך דאס חברה שמשות צו פרוועהען דאט מיט דעם וואכענעהאלט פאן 4.6 ע. ו. וואכמט דהאלבע שיהיה פרויעס וואהונג, זאנסטגע נעמענעמעלע- מענסע זא פארט צו בעזעטצען.

בעווערבער דיעזער שטעללע וועלכער איי- ניססע פאן אנערקאנטען ארטהאדאקסען רבנים בזמניו זינד, ווערדען העפלדך ערוכט זאלבע לענגסטענס ביס ענדע דיעזעס אן דען פארשכאנד איין צו שיקהען וויא אויך איהרע פאמיליען צאהל אן צו געבען אונד האט דער בערופענע צום פראג בע פארטראג צו ערשייען, אונד ווירד דעם אכר צעפטרטען דיא רויזע קאסטען פערניטאט. פערשטאנד דער שאלגאטארוינער ארטהאדאקסען אוראעליטען נעמינדע.

קאנקורד.

אין דער הויזען ארטה נעמינדע איזט דיא שטעללע איינעם דיפלאמירטען לעהרערס דער דער אונגארישען דייטשען אונד העברעאישען שפראכע אין ווארס אונד שריפט מעכטני אויסט אס 1 סעפטעמבער ד. י. צו בעזעטצען - אונטער פאלגענדען בעדינגניסען - דער אקצעפטרענדע האט דיא שולע אויף אייגענער האנד פיהרען - זאראן ווירד וועלכער פאן דער נעמינדע סובוענע מיאנירעט

אן לאקאל זאמטס גאנצער שוהל - איינרייב זונג ב' 50, ביס 100 פל. ענה יעהרליכען בייטראג פיר וועלכעס וועלכער 5 ביס 10 ארמע קינדער צו אינטערריכטן האט - דיא צאהל דער צאהלונגס פעהיגען קינדער זנד איבער 50 יעדענפאלס ווירד פיר איין נעהאלט פאן 400 פל. יעהרליך גארטאירט דער עפלעקשערענדע וואללען נעפעלינגס איהרע נעזעס זאמט צייגניסע אונאבע דעם אלטערס ביס אס 1 מען סעפטעמבער איינזענדען דער פארשטאנד צו מאניטאט (ביהא.)

קאנקורד.

אין דער הויזען איר ארטהאד קוליסטע- מינדע איזט דיא שטעללע איינעם פארציגליכען בעל תפילה שרייב מוסחא וקורא, מיט איינעם יעד- ליכען נעהאלטע פאן 400 ביז 500 גולדען, גאנצער שחיה (ביס איינעם ערטרעניסע פאן צירקא 200 פל.) פרייער וואהונג אונד עמאלומענטע כאל דינסט צו בעזעטצען.

בעווערבער, וועלכע אים בעזעטצע פאן ציי- ניססען פאן אנערקאנטען ארטהאד רבנים זינד, וואללען דערען קאפיטל אן דען געפערטיגטען פאר- שטאנד ערעכטענס איינזענדען. נור דער בערופענע ווירד צו איינעם פראבע- פארטראגע ציענעלאסטען אונד נור דעם אקצעפ- טירטען ווערדען רויזעשפעזען פערניטעט. באגיהאד, די דרביים תרמ"ו לפ"ק

דער פארשטאנד

דער איר ארטה קוליסטעמינדע.

קאנקורד.

אין דער אייז ארטה איר, קוליסט נעמינדע קארלבורג נעכטס פרעסבורג איזט דיא שטעללע איינעם שחט זבודך בעל תפילה וקורא וויא אויך צוגלייך איינזען קינדען דען אינטערריכט אים יודישען וויא אויך אס דייטשען צו ערשיילען, מיט דעם פיקסען איהרענעהאלטע פאן גולדען, 300 ע. ו. נעכטס זאנסטיגען נעבענעמולעמענטען פרייער וואהונג אונד שחיה לענגסטענס ביז ר"ח אהוי צו בעזעטצען. דיעזעלבע מוס אויך פרוועהען זיין מיט קבלות פאן אנערקאנטע ארטה רבבינער, דעם אקצעפטרענדען ווערדען בלאגס נאך פעהעלענטים דער ענטפערונג רייזעקאסטען פערניטעט.

דער פארשטאנד

מאקס פליישמאן.

צעהנארטיגע בורשען, אכטדאליך זאמאנעטען זיך איינע אויס מעהרערען הונדערט מענטשען בעשענעהנדע פאלקס- מענגע אס אלטשטאדטער יוניפלאטע אן, אונד צאג אין דיא יאנעשטאדט, דיא פארטע וואכאמטהאלינג פארדערטע דיא מענגע, וורנעהענדס זונג בורשען, אויף זיך צו צער- שטייען, דער שובטענעהאלטע פאקארט העטצעט ניגען דיא פאלציי אונד וואללעט מיט דעם שטאקע דריי-שלא- נען, פאקארט וואורדע פעהאפטעט אונד דורך איינען זאבעללויבט אויף דעם קאפטע אונבערויטענד פעהלעטעט, הוערף וואורדע דיא מענגע צעשיטטיט.

גראף שאמבארד.

15 יוני, 1860. דער צושטאנד דעם גראפען שאמבארד איזט אין האפטענעטלאזען. דיא פאצע קא- שאטארטען מיט ענטפערנעהרע מאניקערעס.

פערלאזונגען.

1860-ער לאזע.

א-1 טען איינזסט 1883 וואורדען אין ווייץ נאכ- פאלגענדע 115 בעייען פעהלאזט.

Table with 7 columns of numbers: 1622, 1484, 1331, 1023, 686, 610, 3024, 2961, 2601, 2159, 2125, 1903, 3981, 3736, 3721, 3652, 3415, 3262, 4544, 4436, 4350, 4295, 4032, 3991, 5407, 5394, 5385, 5219, 4876, 4610, 5667, 5642, 5623, 5630, 5500, 5491, 7516, 6720, 6550, 6365, 6098, 5858, 9066, 8945, 8250, 8271, 8152, 7547, 10104, 9747, 9609, 9534, 9346, 9211, 10602, 10475, 10363, 10223, 10157, 11792, 11679, 11502, 10998, 10997, 12182, 12017, 12009, 11879, 11814, 12590, 12571, 12471, 12311, 12299, 13124, 13009, 12988, 12824, 12630, 14143, 13764, 13739, 13710, 13643, 15163, 15111, 14940, 14688, 14269, 16010, 15973, 15614, 15538, 15298, 16867, 16606, 16413, 16287, 16135, 17225, 17050, 17011, 17002, 16981, 18289, 18161, 18117, 17886, 17266, 19929, 19912, 19632, 19397, 19287, 19976.

דיא נעוירינגס-טעטען-פעהלאזונג פיערעס אס 2. נאנעטער שטאט.

קלארירלאזען.

דיא פעהלאזונג פאנד אס 30 יולי 1883 אין ווייץ שטאט, דער הייסטעטעטער פאן 25000 גולדען פיעל אויף טעטער 3300. דיא נאכפאלגענדען טעטען האבען 100 גולדען נעוואנגען: נויטער 3113, 3653, 5294, 5730, 9244, 9756, 9819, 10236, 10392, 13214, 14401, 14949, 14970, 17397, 17494, 18544, 18745, 19099, 19367, 20011, 20162, 20635, 21775, 21865, 22478, 22610, 23801, 25436, 26191, 27177, 28060, 29275, 32122, 35957, 36098, 36338, 36345, 36522, 36822, 36892, 37046, 37171, 38333, 38612, 38847, 39415, 39385, 40482. דיא אנדערן ל"ג האבען יע 60 נור- דען נעוואנגען.

אינארישע פרעמיערלאזען.

דיא ציעזונג פאנד אס 14 איינזסט 1883 אין בודא- פעסט שטאט אונד פיעל דער הייסטעטעטער פאן 150000 גולדען אויף סעריע 2282 נעמער 1. פעהלאזט וואורדען נאך נאכשענענדע 30 בעייען: 786, 691, 117, 74, 2733, 2702, 2523, 2144, 2282, 2187, 1583, 1399, 1314, 1047, 4930, 4813, 4715, 4368, 4138, 4088, 3668, 3427, 3270, 2771, 5805, 5403, 5134, 5102, 5092, 5063.

האפטענעהנדע פאן 1 ביס 14 איינזסט.

Table with 2 columns: Number and Name. 1. איינזסט ברייט, 2. איינזסט בודאפעסט, 3. ליניץ, 4. פרייעס, 5. איינזסט פראג, 6. הערמאנטש, 7. איינזסט ווייץ, 8. גראץ, 9. טעטעוואר, 10. איינזסט ברייט.

דיא נייעסטע ערפונדונג

איזט דאס נאך פאפאסער באגאנד אויס אמעריקא ניי- פערבעסערטע עלאסטישע ברוכבאנד פאן פאליש- צעה וואוואהל פיר הערען אס אויך פיר דאטען אונד קינדען; זעלנעס אויס אהנע פיערען אויס ריינע טעט קעסעליך קאנעטראוירט אונד האט דען צוועק, דאס עס זעלכעס דיא פעהלעטעטען ברייבע און קורעטעטער צייט אן דיא נלייכע לאנע ברינגט. פ רייזען: איינפאכע פאן 6-7 גולדען, דאפעטעטע פאן 10-15 גולדען פיר קינדען אס דיא האלפטע בול- לינגע.

איזטעס לאנגע און טיטע-שפיערענע לופט-פאלסטען, בעסט-אינלאנגע, טעט-שפיערענע אונד אללע טעט- וואארט-אויסקעל - ביא גרוכענערען טיטע אונגע- נען אס ריכטע, לינקס אדער דאפעטעט, זא אויך דיא לייוועטע.

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist, Budapest, Franz-Deák-gasse.

דיא שאנסטען גאלדשטיקערייען

אויף פרוכט אונד מאנטערל.

E. GRÜN W A L D.

Budapest, Landstrasse Huszar'sches Haus.

אייניגער יודישער גאלד-שטיקער אין אסטערייך- אינגארן

עמפיעהלט זיך ציר אנפערטונג אללע אים יודי- שען אלטען אונד נייען ריטס פארקאסטענדען קינסט-גאלדשטיקערייען אונד ברינג דעססען זייט 36 יאהרען אויף דיעזעס נעכטע ערווארבענדער וואוואלפערדיגעטער רוף פיר סארידע אונד בעסטע עפעקטוארוונג.

צייטונגען אין גראסטער אויסוואהל לענגן ציר איינריכט אויף.

אעטהערישע אלע.

עססענענע, אעטהעריש אונד קאלעדעס

אין צווייטען

פאן אללען נייעסגען געטרענקען

לינערע רום, שליוואוויץ טרעבער

אויף קאלעס ווענע אהנע אפפאראטיע,

עמפיעהלט דיא אפרייך דעם

ארנאלד וואטעריך בודאפעסט.

טאכאקאסטע, וויס-אויס דעם איר טעמפער פערנער ווינגעטע קארע אונד אללע ציר וויי- פערבעסערטע נאטורען אויסקעל-ראטע ווינפאר- בען שיללעראפיע, וויינקעט, הוינעבראזע נלי- צערו, וויינשפיעט, קלעיענעסלעווער, טעט ציר ווינפארטאליאציען.

נייא! וויינפערמעהרונגסאמפאזיציען מאטעריאלאנסטוך אונד פרייקוראנטע ניאסיס.

בער בעאנדרהינט, אונד ווירד צור פֿערהנדערונג ווימערער אויסשריימינגן מיליאָר דאהן וענדען.

* (אויס נייזאָהל שרייבט מאן אונס אונטער דעם 18. אויגוסט, דיא קראַוואַללע נעמען אימער גרעסערע אויסדערונונגען אן, געמערן אבערס נעגען 10 אודר וואַרדע אין לעהבורישע מיט דרייא באַיאַנע שטיבען לעבענעפֿעהרליך פֿערוואַנדעט, אין פּאנדר וואַרדע אנגעשטאַכען דאס מיליטער, ינג צור פֿריידע דעם געזינדעלם געגען דיא פּאנדרען, דיא געמטהער זינד דאָריבער ערביטערט. — דער לעהבורישע מעלדעט מאן זאָבען, איז זייגען וואַנדען ערלעגען, מיט דעם פֿרייע ציג דער קאַששאַ-אַרבערען באַהן בענאָר בען זיך אויס קאַששאַו צוויא קאַפּפּאַגען יענער נאָך נייזאָהל צור אונטערדריקונג דער דאָרט אויס- געבראַבענען יודענהעטען.

אויך אין קאַששאַו בעפֿרטעטע מאן דען אויסברוך פֿאַן אונרוהען וועדענד דעם געמטריגען צאַפֿענשטריכעס, דיא פּאַליציי בעקאַס שאַן נאָכ- מיטמאַנס ווירד פֿאַן דעזער בעוועגונג; זיא פֿער- דאַפֿעלטע דאהער דיא נאָכטאַפּטען אונד זאַרטע אין צווייל געקליידעטע פּאַליצייסמען אונטער דיא מאַסאַ צור זאַפֿאַרטיגען אונטערדריקונג יעדעס פֿערוועקט צור אַנדרוועשטיגען, אב אונד צו ער מענטען דיא רופֿע: "עליען אויסמאַנג, יעדאָך קיי- נען ווידערהאַלל פּאַנדרען.

* (אויס פּראַג, 17. ד. מעלדעט מאן פֿיר היינע אבערס וואַרדע אנלאָסליך דעם צור פּאַרפֿייער דעם געבורטמאַנעס דעם קייזערס פֿעראַנשאַטלעטען מיליטערישען צאַפֿענשטריי- כעס איינע ערנייערונג דער יודענקעמפּעסע בעפֿריכטעט, דאָך, ערפּאַלטע דיערבע ניכט, דער דיא מיליטעריקאַפּעללען אויף דיא אלטשטאַט בער- גלייטענדע פּאַבלע בענגענטע זיך דאָרט ביים דייטשען לאַנדעסמעהטער אונד ביים דייטשען קאַסינאָ צו יאָהלען אונד צו פּייפֿען, וואַצו פֿיעל- פּאַן קליינע פּייפֿען בעניטצט וואַרדען, דיא פּאַליציי וואַר בעזאַנדערס שטאַרק אין דער יאָזעף- שטאַט, ביים דייטשען טעהטער אונד ביים קאַ- סינאָ אויפֿגעבאַטען.

אויס מריעס 18. ד. בעריכטעט מאן: וואַה- רענד דעם געמטריגען מיליאָר צאַפֿענשטרייכעס אנלאָסליך דעם געבורטמאַנעס זר, מאַיטעמאַטן דאָס דיא בעפֿאַלקערונג בענגען, עקספּאַריטע

אויף דעם לייפֿציגערפּלאַטצע איינע אים גארטענ- געבישע פֿערשטעקטע פּילפֿערפּעאָרדע, אָהנע אירענד וועלכע שטאַרונג צו פֿעראַוואַכען. — אין פּאַלגע דער שטאַטמנעווענדען עקספּאַזיאָן איינער פּילפֿערפּעאָרדע צאָג דיא דאָריבער אויפֿנערענטע פּאַרדקמענגע צור איטאַליענישען טורנאַללע אונד צערטריומעטער, טראַמפּן דעם זאַפֿאַרטיגען ערשיי- נענס דער זיכערהייטסוואַכע, דיא פֿענסטער אונד אללעס בעוועגליכע, דיא מענגע וואַללעט זאָדאַנן געגען דאס רעדאַקציאָנאַלפּאַל דעם אירערענדער- סטישען בלאַטטעס, אינדיפֿענדענטע ציעהען, וואַרדע אבער הורך דיא וואַכע אויפֿגעהאַלטען, וואַרדע זיא זיך רוהען צערשטרייכען.

* (דאָס קאַרלאָו קראַנפֿרינג פּאַן פּאַרטינאַל) דער ווענדליכע קראַנפֿרינג פּאַן פּאַרטינאַל דאָס קאַרלאָו, וועלכער גענעוואַרטיג אלס נאַמ אונז- ערס קאַנינג אין דער ווענער האַפּבורג ווילמ, איזט, וויא אללענימין בעדייפּטעט ווירד, מיט "ערנסטען אבזיכטען נאָך ווען געקאַממען צווישען איהם אונד דער יונגסטען טאָכטער אונזערעס קאַנינג, ערצהערצאָגין מאַריע וואַלעריע, זאָלל, אין פּאַלגע דעם בעשלוססעס דער בייזערדישען האַדען על- טערן, אין עהעבינד געשלאָסען ווערדען, דער יע- דענפּאַללע צווייא לעבענעסוואַרדיגע אונד לעבענעס- ערטימלע ווינע מענטשענקינדער אים עהענליקע פֿעראַיגען ווירדען, דאָס קאַרלאָו איזט, וויא דיא קייס דעם מינדעסטער ענטוואַכענע ערצהערצאָ- גין וואַלעריע, גלייכפּאַללעס נאָך זעהר יונג, ער איזט אַם 28. סעפטעמבער 1863 צו ליכטבאַן געבאַרען אונד ווירד דאהער ערסט אין אייגען וואַכען 20 יאָרע אלט מאן ריהט דעם יונגען קראַנפֿרינגען אין בעזאַנדערס בעשיידענעס, לייזעלינגעס בענעהמען אונד אויספֿאַרדענמליכע ערצהערצאָגטע נאָך.

געשעפטסבעריכט

פּענסטער פֿרייען.

געטריידע-געשעפט פּאַן ווייצען וואַר פּאַרינע וואַכען פֿיעל צו מאַרקע געבראַכט, דער פּערקויף וואַר מענט 90000 מעטרי; וואַרדען פֿעריקופֿט. קאַרן 7.50—7.75 נולדען. זעט סע פּענסטער וואַרדען 7.00—7.50 נול, מאל-צ- וואַרדע 7.10, 7.00 נול. האַפּער 5.70—7.00 נול. קוּר ווייץ 6.20—6.45 נול.

רעסס קאַהל 15.25 נול. ליינזאמען ריינע 12.00 נולדען. קלעזעזאמען אונטערשיידע לוצערנע 46—50 נולדען. האַנזאמען 11.50 נול. רעסס קוקען 6.50 נול. רייבאָל דאַפֿעלט ראַפּענירעס — 42, נול; פּער 100 קילאָגראַמס. קנאַפּערן אונטערשייד פּרימא 17,50—18,00 נולדען. צווייטע שיקענסוס (לעקוואַר) סלאַוואַנישער 17,50 נולדען. וויינישטיין 52—58 נול, יע נאָך קוואַליטעט. מאָהן נוייער — 29, נול. בלויער 32,00 נול. ערדעסער פּער 100 קילאָגראַמס 2,50—2,60 נולדען. הילזענפֿריכטע פּיאָלען 10,50 נול. צווערד באַהנען 11,00—12,00 ערבויען 11—12,00 נול געשעלטע 15,50 נול. ליטען 14,00—16,00 נול. הויזעברייך 13,00 נולדען (אללעס פּער 100 קילאָגראַמס). קיסמעל — 28, נול. אַנבו-וויקען 7,00 נול. אונשליס (חלב) — 50, — 51, נול. וואַכען פּענענער 134—136 נולדען. צווייטע שיקען, סערבישע זאָק-וואַרדע פּער אָקס- נאָועמבער 18,30 נול. מעלה-פֿרייע פּער באללען צו 100 קילאָגראַמס אב בוראַסעס, נומ: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 8 1/2 12.20 13.40 14.40 15.40 16.50 17.40 18.40 18.90 19.60 20.20 נולדען. קלייע פּיינע 4,80 נול. נראָבע 4,00 נול. שפּיריטוס נייע מעטהאדע אים קליינען 33,75 — נול. אלטע מעטהאָדע 36,25—36,50 נול. פּער 10000 ליטער פּעריצענט. פּעטראָלעאָם 24,50 נול.

וואַללע דיענע וואַכען וואַר אין דיענעס אַטיקעל שוואַכער פּערקעה, דער געזאַמטמאַטן אַבער 1200 מט' געט, פּענסטער באַרען אונד וואַד-אינשורען 65—75 פּל, מיטטעל-אינשור 73—77 פּל, באַשער אינשור פּל 65—66, געבינגע-ווינשור ווינשור-אונד זאַסערוואַלע פּל 78—80, באַראַנאָר צווישער ווינשור וואַללע פּל 67—68, מיטטעל-געבינגע וואַללע פּל 58—62. ליערע רענע-זעשע 6 ט. קוה-היינע 7—8 קילאָ

דיאס איסער, יעשט, וויא דאס איזן פֿאַר דיר יעחט, אונד אויך פֿרייע סך, דאס ער בייא אונס איסער. נון, וויא ווילקאַסמען, יאָזעף, אונד עס איסער נוס, דאס דאס ביסס צו אונס געקאַסמען, אָבלייך דאס דען ווען פֿרייער ניכט זעהר אָפּט געמאַכט האַסער. . . . יעשטע . . ."

נון, לאס עס נוס זיין באַרד, אויך ווייס, דאס מאן ניכט ווער סתן וואַל, וועס עס אים הערצען שאַן ווערען איזט, אבער דייען שוועסטער — זיא איזט יעשטע אין דער וואַרהייט — האס דאָך איסער נראָס גיטהאן גענען סך, דיען מאן דאָך איהר לייבליכער ברודער, אבער דאס אונגליק מאכט אללעס נלייך אונד פֿערנעססען; אונד זאָ קאַסס הער יאָזעפֿען, האָל דיר איינען שוואַל אונד ער- קויקע דיר."

יאָזעף צאַנערשע איינען אויגעבליק וויפֿענדר. לאס עס נוס זיין, יאָזעף, שפּראַך בענייגענד דער מאַנן, "דאס קענסט דייען סאַנעס, אונד דאס איהר הערין נוס, וואס זאָ אויף דער אָבערפֿלאַכע שוויסער, מוס ערסכ פֿאַרס; אונד איסער עס פֿאַרס, זאָ איסער זיא דיא הערצענעס ריענע ועלכטס, ריענע איהר דיא האַנד."

אונד יאָזעף רייכטע איהר דיא האַנד, זיא דריקטע זיא קראַפֿטיג, אונד וואַנדטע זיך צו איהרעס באַנען. "אונד דאס לענגס פֿיר אויך אימער אללעס צום באַזען אויס, באַרד, וואס האַבע אויך דען גענען נעאָמס? נאַטש בעוואַהרע סך, דאס אויך ניכט אויפֿשטעהען וואַללע, ווען מאן דען נאַמען גענגט דעם נאַמען רבי האַללע, דען זיא יעשטע אינס אונגליק ברינגען וואַללען, אונד דעם דער גערעכטע נאַטש ביישטעהען ווירד."

(פּאַרטועצונג פּאַלנאָט)

ניכט בראַנטע — דען עס וואַר ווערקעלפּאַט — זאָנדרען אויף דעם טישע שטאַנד איינע צינערינע לאַפּע, דיא ציטערנדע שפּראַהלען הורך דיא שטובע וואַרף, אונד אין שפּאַליכנס סאַהל בעלייכטעס, וועלכעס דאס קיי- דעריאָזע פּאַר איינזענעמען בענאַנגען האַסער. אין דער איינען פֿרייען וואַנד הינג אין צעישפּאַלענעס האַסער אונד אונטער געשוואַרצען נאַשפּאַלעטען איינע צייכונג, דיא דאס סתאָר איינע טעפּעלס דאַרשטעללעט, איבער וועלכעס מיט נראָסען העברעאישען אותיות "סוּרַח" (סאַרינע) שטאַנד; צווישען דען ווילען דעם סתאָרעס בע- פּאַנד זיך אין העברעאישער סוּרַח. דיעס וואַר דאס צייטער דעם בוכהאַנדלערס באַרד, אין וועלכעס יאָזעף האַללע איינשטאַט, נאָכדעם ער דען סאַלאַט דעם נאַשפּאַלעטעס מענדעל פֿערילאַסען האַס- טע, אבער וויא וואַר איהם דאס וואַרע, פֿייעדע זיא מיט דיר? דעם איסער אָהייס לאָזענד אין דאס הערין געצאָ- נען, נימער אויפֿצוואַווענען מיט אללען שפּאַצען דעם שפּאַלען, ליכטיגען קייפּאַנסע.

ווען ברינגט דאס דא, באַרד? ריעף איהנען דאס אלטע ווייב געטענען, דאס אויף דעם איינען לעהנשטוהל ווינען פּלאַטץ בערויפּטעס האַסער, דאס דאס זאָ לאַנג ביסס דרויסען געבליעבען, דאס מיט דייענע סוסען?" "יא, דאס ווירטס איהן פֿיר ניכט ווערער ערקענגען, דען נאַלדענען זינגען, זאָ נראָס אונד זאָ שאַן איזט ער ניי וואַרדען, אונד איזט מעסין האַס פֿיר רב שלום, וויא ער ספּייס פּאַן פֿיר פֿערילאַנסטע, געשריעבען, דאס ער איין סיכטיגער למדן (געלעהטער) געוואַרדען, אונד דען חבֿר (הערענטישעל) בעקאַסמען האַס אין דער נראָ- סען שול."

אויס מעסין האַס מאן דיר געשריעבען? נון זאָ איזט עס וואַהל יאָזעף, דייער שוועסטער קינד?"

זען אָהייס, אונד ווינע סתאָנען האַללען, אונד ווינע שטיכטע שלוכצטע, אונד ווינע גליעדער צוקטען, אין וואַרס האַסער ער ניכט.

איינע מיטען וואַרען פֿעראַללעס, דאס פּוהר איינע קריישערע שטיכטע צווישען איהרע ועליקייט איהר איהרען שטערן, אויס דער שטובע.

באַרד, וואָ בלייכט דאס? ווער איסער דא? דאס ווירטס דיר עקאַלען אויף דער פּלור דאס דעם געוואַלטיגען צונ? "דייען האַס רעכט" שפּראַך באַרד, קאַסס הערין, מיין יאָזעף, קאַסס הערין."

אונד ער ערנירפֿע דעם יינגלינג האַנד, אונד פֿירטע איהן אין דאס ניערדיגע ציטער, דאס זאָ עס זאָנדרעבאַר אויס, אים הינטערנינדע שטאַנדען איינע רענאַלע אונד שראַקע, דיא פּאַללענעס וואַרען מיט ביכער, פּאַן דען גרעסטען ניס צו דעם קליינסטען אין ברונעס לעדער, אין סאַפּע, נאַנץ אונדערטריסען. אונד פֿאַר דען רענאַלען אונד שראַקען לאַנגע וועדער היינען פּאַן ביכערן איבעראַינאַנדענעוואַר- פּען, אונד צווישען דען היינען היע אונד דא אין שוואַל אָדער אין מיט, אונד אויף דען שטעהען אונד טישען לאַנגע אונד שטאַנדען אָהנע שפּייט אונד האַדער ביכער אונד קליידונגעשטיקע אונד געשרייר אונד אלל דיענליכען, דאָך פּאַן אללעס דעם וואַר איין נראָסעס פֿיערשעל דעם צייטערס, אין וועלכעס דער אָפּען שטאַנד, פֿרייא געבליע- בען; אונד צו ביינען וויסען דעם אָפּענס שטאַנדען צווייא נראָספּאַערשטיהלע, עהנדעם מוס נרינגעס זאַממעט איבער- צאַנען, יעשטע ברין אונד נאַנענדר אונד געפּליקט; אונד פּאַר דען שטיהלען שטאַנד איין אייבער- קלאַסטיש מיט געוואַנדענען ווילענטיגען אונד פּוסכערעטערן; אונד איבער דעם טיש הינג איינע קוספּענע לאַסען אן מעסטינגען קעטטען, דיא אבער יעשטע

ביים אין פאלגע דער בעציענליך זיינעם פארלעבענס אויפגעמיכטען דאסען דאס קאמפמענטע נעדי ריכט ענמישידען האבען ווירד' בעאדולויבט ווארדען. זיין נומער פריינד ווערהאואו רייסט זיך אויס פריצוויילונג דארבער דיא הארע אויס. איין נג' מעם האר אויב שאן לאנגע ניכט אן אויס.

(דיא ערשטע פער אורט הייר לונג איינעם אנמיסעמיטישען קראד וואלמאכערס) בודאפעסט, 17 אויגוסט. הייטע שטאנד דער ערשטע פאן זענען, וועלכע אן דען יינגסטען אנמיסעמיטישען שטראסענקראוואללען אין נייפעסט מהאמינען אנמחיל נאהמען. פאר דעם בעצירקסגעריכט אין שטראפאזאכען.

דערעלבע היימט יאזעף קראמער, איז 54 יאהרע אלט. נאך פראמאנארי צושטענד, זיינעם צייכענס מאנלעהנגער אונד בערייטס דריימאל אב געשטראפט.

אם 11. ד. בעקאם ער מיט דעם אויף דער אייסערען וויינערשטראסע נר, 50 וואהנהאפטען האקנהענדלער אדאלף דייך, דעם ער איינע פארטיא האלן העמטע פיהרען זאללען, וועגען איינער נעדי רינגפרינגקייט איינע שטרייט, אונד פלעטצליך ער גרייף ער אויב אים האפע ליענענער האקקע אונד שטריצעט מיט דען ווארמען. אויך וויל דאס ווען אללע אומבריינגען אונד וועגן איך אויך פרייט יאהרע אים קערקער זיצען טוב, וועניגסטענס האב איך פרייט ווען אויס לעבען נעבראכט אויף דייך לאם. דיעזער רעמטעטע זיך נאך רעכצייטיג פאר דעם וויטהענדען. קראמער פערפאלגע דאן דען אייט מערע וויינערשטראסע נר, 4 וואהנהאפטען יאהאן ניקרא גענען דען ער צו איינעם שלאנע מיט דער האקקע אויסהאלטע.

אזנע צווייפער העמטע ער איהם דען קאפף צערשטעטערט, וועגן ניקרא זיך ניכט הוקט זא דאסס איהם גליקליכערווייזע נוד דער הוט פאם קאפפע געשלאנען ווארדע. קראמער אבער נינג מיט זיינער האקקע ווייטער געגען נייפעסט צו דאכיא פריכטעריכע דערהאנגען געגען דיא ווען אויסשטאפענה. ביים ער ענדליך פאן דער נייפעסטער נענדארטעריא נאך ציעמליך העמטער געגענוועהר געפאנגען ווארדע.

אין דער הייטיגען פעהאנדלונג נאב ער אן דאס ער אן יענעם אבער שטארק בעמרוקען אינד דאהער זינער זינגע ניכט מעכטיג געוועזען זיא. דייך מאן איהן בעשימפלט אונד העטמדיך אנגערייפ-

פאן האבען, דאהער ער צו זינער אבוועהר דיא האקקע ערגרייפ. דיא אין דער פעהאנדלונג פעהר נאכמענען ציינען זאגען יעדאך איינשטימט אויס, דאס קראמער דאמאלס דורכאויס ניכט בעמרוקען זאנדערן פאללקאממען ניכטערן וואר, אין פאלגע דעססען בעצירקסריכטער זעבענעפרייט איהן וועגען איבערשטעטען געגען דיא אפגעניטליכע רודע אונד זיכעהייט צו 1 מאנאט ארעסט אונד 6 גל געלד שטראפע פעהאנדלונג.

(מאזעס מאנמע פיארע פיר דיא מיסא-עסלארער יודען) אויס נירעהאואו ווירד בעריכטעט: אם פייטאן ערעהעלט דער הייט זינע מאדענענעהרער אינגאן לע 6 קארוויטש מיט דער פאסט אין פאקעט פאן זיר מאזעס מאנד שפיאריע, וועלכעס פרינצען שרייבען ענמהעלט, דיא יאזע איינע אנגעקלאממען אים פראצעסעט פאן מיסא-עסלאר בעריכטעט ווארען. יעדעס דער שרייבען ווארען 10 פאונד שטענערלינגע (120 גול-דען) בייגעשלאסען; דיא ביינעטע זעלבסט זינד אין הייטער שטראכע אבעפאסט. דער גרייזע באר ראנעט טראסעט דאין דיא פרייגעשפראכענען פיר אללע דאס קראנקונגען, דיא זיא צו ערליידען נעהאבט דריקט זינע פריידע דארבער אויס, דאס דיא ערעכטיגקייט אין איהרע זאכע דען דען דא פאנגעטראגען האט אונד עמפעהלט איהנען שליעסליך אויפרייטיגע אנהאנגליכקייט אן דיא אונגארישע נאטיאן אונד איהר פאטערלאנד. דיא שטימטונג איזט היער איינע מוסטעהאפט רודע.

(ראזעף שארף) איזט, ווא וויר שאן בעריכטעט האבען, נאך איהדינאנאש געפאנגען אום זיך דאס נירענער צולאסען. אם 10, איזט ער דאס אנגעקאממען אונד שאן אם 13, האט מאן דען 6 יודען, דיא דאס אין דער הייטפאסטע וואהר נען, דיא פיינעסער איינעווארפען. דיא מהאמער זינד איבעקאנגט. אם 11 איהר אבערנס קאמען פאם דעבערעצנער מארקטע 9-8 יודישע פעהררעדי האנדלער מיט 60-50 פעהררען, וועלכע פאן איינעם הייטען קראוואללאכער אנגערייפפען אונד געגען מענטשהאלט געהעסעט ווארדען. דיא פאליצייא, פאם שטאדהייטפאסטאן געהאירט, פעהרפאלמעט דיא באנדע קאנגטע אבער קיינען איינזען געפאנגען נעהמען. מאנכע ווען האבען זיך לייטע געהונגען. דיא איהרע הייזער מיט היינאבעלן בעוואפפעט בעוואכען. דיא יודען דרינגען נון זעלבסט דארין, דאס יאזעף שארף אברייזע, אונד זא ווירד ער נאך

שאמאראלליא-העלי נעהען, פיעלליכט ווירד דער פיעלגעשלאמעט מאן דאס הויז פרינדען!

(קראוואלל אין נייזאהל) אום נייזאהל, 16. ד. שרייבט מאן אויס: אין אונזערעם קליינען שמעדישען נייזאהל-האבען דיא ערייניגסטע פאן דער הייטפאסט נאכאהמט געפונדען. שאן מעהרערע מאל האבען קליינע צוזאמענעראמטען גען אונד אויסשרייטונגען דעם פאכעלס שטאדטנע פונדען. מיטוואך דען 15. ד. אבער געגען 9 איהר אבערנס קאם איינע ראסעט פאן עמווא דרייטא ביים פעההנדערט לייטען, צערמיטערטע פאנס-מער אונד הויכצאג אונמער גראסעס געשריא דיא שטאדט. אויך זאללען איינצעלנע פעהרונגען אנגע גרייפען ווארדען זיך, דער פעהוואלעט דער פאס פעהרשען זענע שאס מיט דעם רעוואלוציער בלינד אין דיא מענען; דארבער ערבאכט. ווארדע ער פאן דען לייטען הויכגעפרינעלט. עהנליך נינג עס אויך דעם ווירטה פעהנעקעל ביים ראטהען מהויס אויף דער וויעזע, ענדליך קאמען אבער פאליצייסטען, האנווערס אונד יענער, וועלכע אין פאמראללירען דיא שטאדט הויכשטרייטען אונד מעהרערע פעהרהאפטונגען פארהאנען, נאך 10 איהר וואר וויעדער אללעס הויז.

(קראוואללע אין גראן) אויך אין גראן האבען זיך אם 14. אבערנס געגען 50 באקער, מיטער- אונד אנדערע געוועללען צוזאמענגעראמט מעט אונד אימער דעם געשריא, עליען איסמאציי, שלאנגען וויר דיא יודען יא שלונגען זיא מיט שאקען אויף דיא שווערען דער יודישען געוואלבער. דיא פאליצייא קאם פאן צוויי לייטען העראנגעריקט אונד שפענגטע זיא אויסאיינאנדער. מעהרערע ווארדען געפאנגען געמאסטען. עס בעשטעדט אין גראן אויך איינע אנמיסעמיטישע פארטיא דיא ביים יעמטע געווארטישט האט, וויל דאס מיליטאר צו דען מאנאפערן מארישט איזט. יעדאך איזט דיא פא-ליצייא נאנין אלליין אויך מיט איהנען פערטיג נעדי ווארדען.

(קראוואללע אין ס-ע-נדרע) פאריעסטען אונד געסערן נאכטס הויכצאגען פאבעהררען אונמער דעם געבריללע עליען איסמאציי דיא נאסטען פאן ס-ע-נדרע, שלונגען דיא פאנעסער דער יודען אין, איהרע דאס דיא פאליציי זיא הינדערן קאנגטע. איין דער געבריללעסען קלאסע סע אננעהערענדרע העמצער שפאצירטע רודע הוימער דעם פאכעל. דיא בעהערדע איזט דאריי

בעווארנס וואר - דער נראקאנדלער מענדעל האסטע הינען אין פרייזעלעניס עהאלטען. באלד בעפאנד ער זיך וויעדער אין דעם ענגע נאכטען. אונד הויכשטיש מיט שנעלעס פוסע דיא קריסטונגען אונד ווינקעל, ענדליך היעלט ער אין איינער זאקנאסטע פאר איינעם הייזען אן, דאס איינע פעהרללענען צושטאנד ציינעט, אונד איינע געקלעסטע אונד געריקט, נור פאן וויינע נאכבארען נע-האלטען שיען, וויר דיא פאנעסעריאזען שיממערעט ליכט אים אונטערן פשאקען.

אויף וויעדערהאלטעם פאכען אפגעשטע זיך דיא אבערע האלפטע דער מהרע, אונד אין נייזעס, איינע פאללענעס געזיכט מיט לאנגעם ווייסען בארשע, דער אויף דעם שווארצען קאפשאן אויך אים אבערליכען דוי-קעל זיך אבערייכעטע, ערשינען אין דער אפסטונג. קיים האסטע דער יינגלינג וויינע נאסטען גענאנט, אונד מיט ווארמער בעפאנגען דאס ליעבעסווארט. מיין אקעל זי הינגענעטעט, אלס אויך דיא איינעוועהרע אויסנעריסטען, דער יינגלינג ערגריפטען, אינס הויס געצאגען, אונד אן דיא ברוסט געריקט ווארדע.

א, ווא פיהלשע יאזעף זיין הערין ערווארמען, אלס ער ענדליך וויעדער אן איינער מענשענברוסט לאג, אין דער עס פיר איהן צו שלאנגען שיען!

פרייעט מיט דיר! פרייעט מיט דיר! מיין זאגן, מיין ליעבער, ליעבער יאזעף! ריעף עס איהם ליעבעסאלל ענטזענען, וויא מיר וויללקאממען! זיין אייגנאנז וויא געווענעט! נאכט פעהנדע הייל! האבע דאנק, דיא דיא דיינען אלשען פאסטער אויסוועסל! בעשרישט דיא שוועללע וויינער היסטע אין פרייעדען! ביזט דיא געקאממען, ווירד וויעדער געקאממען זיין דיא זאנגע דעם גליקעס, אונד שיען!

אונד דער יינגלינג לאג אין דען ארסטן זיינעם גריי-

ניכט פאהרען. דאס איך טהון ווערדע, וואס אין מינען קראפטען שטעהט, דאס וויסטעט איהר יא נאכט אונד מינע פעהרלארעטע מוסטער ווערדען מיר דען רעכטען וועג ציינען. דאך יעמטע מיסטען וויר שידען; מיין פאטער ווירד מיך פערטיסטען, וואנט מיר, וואהרן איהר אויך ווערדען וואללעט, דאסען איך אויך איינמאל נאכריכט געבען.

אך ווערדע בייא דעם ביודער מינער מוסטער, דעם ביכעהאנדלער באווק, איינע צושליכטשטאפטע זוכען, וועגן ער זיא מיר געווארט. דאס אונגליק ענט-טיישט איבער זא פיעלעס.

דער יינגלינג ביינעט זיך איבער דיא האנד דעם מארכענס, אונד קיסטע זיא העסטיג. איינע טהראגע פיעל אויס איהרעם אויגע אויף דיא האנד, דיעזער האנד-קיס אונד דיעזע טהראגע בעוועגעלען פאן ניינע דען נוב צווייער עלען הערען, דער צוואר אפגעפונטלאק, אבער דעסאפ פאסטער דיא פרייזונג דעם געשיקעס בע-שטעהן זאללעט.

דער יינגלינג ענטפערטע זיך אונטער לייטונג דער פרייען מאנד, זיין הערין וואר ווהינער, וואסטע ער דאך אין דעם הויזע דעם האסטעס דיא ליעבע וואכען; האסטע ער דאך מיטטען אונטער דען ווערקען דער פיינדשאפט דאס בענליקענע ווארש דער פרייען ליעבע פעהרנאכטען.

8.

דאס הויז דעם אהיימס.

אונזערן יינגלינג מיסטען וויר אויף איינעם דריסטען נאנגע בענלייטען. פאן דעם פראכטיגען הויזע דעם נראס-האנדלערס מענדעל וואנדעט ער זיך וויעדער צור יודען-שטאדט צוריק, דען יענעם וואר דאס איינזיגע, וועלכעס אויסעהאלב דיעזער פאן איינעם ווען בעזעסטען אונד

פאלליעטאן.

דאס הויז דעם פריינדעס.

(3-2 פארשעצונג)

ענדליך האסטע זיך דיעזער, אינד וויסטעט איהר ניכטס, ליעבע רעכעקא, פאן אונזען איינעטליך דער שטריך אויסגינג, דער מינען פאטער זא טיעף שטיינעט? ניכטס, ווער דען רויב מינער שוועסטער פאללהרסטע, אונד ווארום?!

ניכטס, מהירער יאזעף, שרעקליכעס נעהט מיר זייט דען צווייטאנען, ווא עס געשעהען, דורך דען ניכט, אבער נינגערנס נאך קאנגטע איך איינע שפור רע נע-וויסהייט ערלאנגען...

מוס דאך דיא אנקלאנע מינעם פאטערס פאן איינעם ווען אויסנענאנען זיין, דען וועלכער ברייט לאזע אונד פרישטאנדע זיינע שריפטען...

דאס מאכט איך אויך גלריבען... רעכעקא! דער האט צווישען ברודערן האט היער איינע פריכטעריכע ערנטע געהאלטען! ווערע, וועגן דאס זאנגענליכט דיא פרייבערערישען פלאנע בע-לייטען זאללעט, דיא היער אין שרעקליכעם דונקעל צו גרונדע ליענען...

וויסטעט איהר מיר נאר ניכט צו ראטהען, געלייכעס רעכעקא? אן ווען זאלל איך מיך ווענדען? איך בין היער זא אונבעקאנט, זא פריער גע-ווארדען. עס איסט היער אללעס זא אנדערס ווארדען... נאך ניכט, מהירער יאזעף, וויא קאנגט איהר עס אויך פאן דעם געהיילטען הערען איינעם שוואכען, אונטערהאנגען מארכעס ערווארמען... א, מאכטע מיך נאכט ערלייכטען! דאך לאסטעט דיא האפסטונג